

Repertoriul jurisprudenței

Cauza T-298/16

**East West Consulting SPRL
împotriva
Comisiei Europene**

„Răspundere extracontractuală – Instrument de asistență pentru preaderare – Stat terț – Contract național de achiziții publice – Gestionare descentralizată – Decizia 2008/969/CE, Euratom – Sistemul de avertizare rapidă (SAR) – Activare a unui avertisment în SAR – Protecția intereselor financiare ale Uniunii – Refuzul aprobării *ex ante* de către Comisie – Neatribuirea contractului – Competența Tribunalului – Admisibilitatea probelor – Lipsa unui temei legal al avertismentului – Dreptul la apărare – Prezumția de nevinovăție – Încălcare suficient de gravă a unei norme de drept care conferă drepturi particularilor – Legătură de cauzalitate – Prejudiciu material și moral – Pierderea contractului – Pierderea șansei de a obține alte contracte”

Sumar – Hotărârea Tribunalului (Camera întâi) din 14 decembrie 2018

- Acțiune în despăgubire – Condiții de admisibilitate – Competența instanței Uniunii – Examinare din oficiu*
(Art. 268 TFUE)
- Acțiune în despăgubire – Obiect – Repararea prejudiciului pretins suferit ca urmare a unei decizii a Comisiei de a înregistra reclamantul în sistemul de avertizare rapidă (SAR), cu consecința neîncheierii de către o autoritate contractantă națională a unui contract atribuit consorțiului condus de reclamant – Admisibilitate*
(Art. 268 și 340 al doilea paragraf TFUE)
- Acțiune în despăgubire – Condiții de admisibilitate – Examinare din oficiu – Limite*
(Art. 268 TFUE; Regulamentul de procedură al Tribunalului, art. 113)
- Procedură jurisdicțională – Cerere de sesizare a instanței – Cerințe de formă – Identificarea obiectului litigiului – Expunere sumară a motivelor invocate – Cerere introductivă prin care se solicită repararea prejudiciilor pretins cauzate de o instituție a Uniunii – Cerințe minime – Caracter dificil cuantificabil al prejudiciului*
[Regulamentul de procedură al Tribunalului, art. 76 lit. (d)]
- Procedură jurisdicțională – Presentarea probelor – Termen – Depunere tardivă a propunerilor de probe – Condiții*
[Regulamentul de procedură al Tribunalului, art. 85 alin. (1) și (3)]

6. *Răspundere extracontractuală – Condiții – Nelegalitate – Prejudiciu – Legătură de cauzalitate – Condiții cumulative – Lipsa uneia dintre condiții – Respingerea în întregime a acțiunii în despăgubire*

(Art. 340 al doilea paragraf TFUE)

7. *Răspundere extracontractuală – Condiții – Nelegalitate – Încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii – Cerința unei nerespectări vădite și grave de către instituții a limitelor puterii lor de apreciere – Continuarea încălcării dreptului Uniunii, în pofida pronunțării unei hotărâri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor sau a existenței unei jurisprudențe consacrate a instanței Uniunii – Includere*

(Art. 340 al doilea paragraf TFUE)

8. *Comisia – Competențe – Execuția bugetului comunitar – Decizie privind instituirea unui sistem de avertizare rapidă care permite înregistrarea, ca entități care reprezintă un risc financiar pentru Uniune, a persoanelor care fac obiectul unei investigații a Oficiului European de Luptă Antifraudă – Lipsa temeiului legal – Necompetența Comisiei*

(Art. 5 TFUE; Decizia 2008/969 a Comisiei)

9. *Acte ale instituțiilor – Motivare – Obligație – Domeniu de aplicare – Aprecierea obligației de motivare în funcție de împrejurările cauzei*

[Art. 296 al doilea paragraf TFUE; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 41 alin. (2) lit. (c)]

10. *Resurse proprii ale Uniunii Europene – Protecția intereselor financiare ale Uniunii – Combaterea fraudei și a altor activități ilegale – Sistemul de avertizare rapidă pentru ordonatorii de credite ai Comisiei și ai agențiilor executive – Lipsa comunicării motivelor de înregistrare unei persoane înregistrate în sistem – Încălcarea dreptului la apărare și a obligației de motivare*

[Art. 296 al doilea paragraf TFUE; Decizia 2008/969 a Comisiei, art. 12 alin. (2) și (3)]

11. *Resurse proprii ale Uniunii Europene – Protecția intereselor financiare ale Uniunii – Combaterea fraudei și a altor activități ilegale – Sistemul de avertizare rapidă pentru ordonatorii de credite ai Comisiei și ai agențiilor executive – Activarea unui avertisment în sistem referitor la o persoană care nu face obiectul niciunei investigații sau proceduri judiciare – Lipsa unui temei legal al avertismentului – Încălcarea principiului prezumției de nevinovăție*

[Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 48 alin. (1); Decizia 2008/969 a Comisiei]

12. *Răspundere extracontractuală – Condiții – Nelegalitate – Încălcare suficient de gravă a unei norme de drept care conferă drepturi particularilor – Normă de drept care conferă drepturi particularilor – Noțiune – Dreptul la apărare și principiul prezumției de nevinovăție – Includere*

(Art. 340 al doilea paragraf TFUE; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 48)

13. *Răspundere extracontractuală – Condiții – Nelegalitate – Încălcare suficient de gravă a unei norme de drept care conferă drepturi particularilor – Normă de drept care conferă drepturi particularilor – Noțiune – Sistem de repartizare a competențelor între instituții și statele membre – Incluziune – Condiție*

(Art. 5 și 340 al doilea paragraf TFUE)

14. *Răspundere extracontractuală – Condiții – Legătură de cauzalitate – Noțiune – Sarcina probei*

(Art. 340 al doilea paragraf TFUE)

15. *Răspundere extracontractuală – Condiții – Prejudiciu real și cert – Sarcina probei*

(Art. 340 al doilea paragraf TFUE)

1. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctul 84)

2. Instanța Uniunii este competentă să judece o acțiune având ca obiect repararea prejudiciului pretins suferit de o societate ca urmare a deciziei Comisiei de a o înregistra în sistemul de avertizare rapidă (SAR) și a refuzului ulterior al unei delegații a Uniunii, întemeiat pe această decizie, de a aproba un contract de achiziții publice descentralizat organizat de un stat terț, care a fost atribuit consorțiului condus de reclamant și care trebuia să fie finanțat de Uniune. Astfel, chiar dacă decizia de anulare a procedurii de atribuire a contractului în cauză a fost luată de autoritatea contractantă națională, nelegalitatea care este invocată în susținerea acțiunii provine de la o instituție, de la un organ, de la un oficiu sau de la o agenție a Uniunii și nu poate fi considerată ca fiind imputabilă unei autorități publice naționale.

(a se vedea punctele 86 și 91)

3. În temeiul articolului 113 din Regulamentul de procedură, Tribunalul poate examina din oficiu condițiile de admisibilitate a acțiunii, care sunt de ordine publică. Cu toate acestea, instanța Uniunii nu poate, în principiu, să își întemeieze decizia pe un motiv de drept invocat din oficiu, chiar dacă este un motiv de ordine publică, fără să solicite în prealabil părților să își prezinte observațiile cu privire la motivul menționat.

(a se vedea punctul 92)

4. În cadrul unei acțiuni în răspundere extracontractuală, revine reclamantului sarcina de a prezenta instanței Uniunii elemente de probă pentru a stabili caracterul real și amploarea prejudiciului pe care pretinde că l-a suferit. Cu toate acestea, în anumite cazuri, în special atunci când este dificil să se cuantifice prejudiciul invocat, nu este indispensabil să se precizeze în cererea introductivă întinderea exactă a acestuia, și nici să se cuantifice despăgubirea solicitată.

(a se vedea punctele 96 și 97)

5. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 101-103)

6. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 109 și 112)

7. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 122-124 și 145-147)

8. Principiul atribuirii competențelor enunțat la articolul 5 TFUE impune ca fiecare instituție să acționeze în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratat. În plus, principiul securității juridice impune ca orice act care urmărește să creeze efecte juridice să își întemeieze forța obligatorie pe o dispoziție a dreptului Uniunii care trebuie să fie menționată expres drept temei legal și care indică forma juridică pe care trebuie să o ia acel act.

Prin urmare, este ilegal avertismentul W3b în sistemul de avertizare rapidă (SAR) referitor la o societate în temeiul dispozițiilor Deciziei 2008/969 privind SAR pentru ordonatorii de credite ai Comisiei și ai agențiilor executive, din moment ce niciun temei legal existent nu permite Comisiei să adopte asemenea dispoziții, de natură să aibă consecințe negative asupra situației juridice a persoanelor vizate de acest tip de avertisment. În plus, în măsura în care avertismentul W3b în SAR referitor la societatea menționată a avut consecințe incontestabile asupra situației sale juridice, Comisia nu poate susține în mod întemeiat că dispozițiile Deciziei 2008/969 care reglementează acest tip de avertisment reprezintă simple norme interne de execuție a bugetului general al Uniunii. De asemenea, Comisia nu se poate prevala de faptul că lipsa temeiului legal al Deciziei 2008/969 nu a fost încă constatată în mod formal în momentul în care aceasta a înregistrat societatea în SAR. Astfel, lipsa unei asemenea constatări nu se opune în niciun mod ca, în cadrul unei acțiuni în despăgubire, societatea menționată să invoce nelegalitatea acestei decizii pentru a obține despăgubirea pentru prejudiciul pe care consideră că l-a suferit ca urmare a înregistrării sale în SAR.

(a se vedea punctele 127-130)

9. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 132, 133 și 135)

10. Obligația de a motiva un act care cauzează prejudicii are ca scop, pe de o parte, să furnizeze persoanei interesate indicații suficiente pentru a ști dacă actul este întemeiat sau dacă prezintă eventuale vicii care să permită să i se conteste validitatea în fața instanței Uniunii și, pe de altă parte, să permită acesteia din urmă să își exercite controlul asupra legalității acestui act. Rezultă din aceasta că motivarea trebuie, în principiu, să fie comunicată persoanei interesate în același timp cu decizia cauzatoare de prejudicii și că lipsa motivării nu poate fi remediată prin faptul că persoana interesată află motivele deciziei în cursul procedurii în fața instanței Uniunii.

Aceasta este situația în cazul unei scrisori prin care Comisia informează în mod oficial o societate că face obiectul unui avertisment W3b în sistemul de avertizare rapidă (SAR), fără a o asculta în prealabil, limitându-se totuși să amintească împrejurările generale și abstracte menționate la articolul 12 alineatul (2) din Decizia 2008/969 privind SAR pentru ordonatorii de credite ai Comisiei și ai agențiilor executive. Procedând astfel, Comisia omite să comunice societății menționate motivele avertismentului W3b în SAR care o viza chiar la momentul respectiv. Or, o asemenea motivare este cu atât mai necesară cu cât nicio procedură judiciară nu vizează această societate, iar procedurile naționale inițiate împotriva persoanelor cu care ea are legătură se află abia în faza instrucției penale, iar nu în faza procesului, și anume singura etapă a procedurii care poate conduce, în statele membre în cauză, la pronunțarea unei hotărâri cu autoritate de lucru judecat. În plus, domeniul de aplicare exact al articolului 12 din Decizia 2008/969 este incert. În special, nu este evident, având în vedere articolul 12 alineatul (3) din această decizie, că avertismentele W3b se pot aplica, într-un sistem inchizitorial, încă din faza de instrucție.

(a se vedea punctele 134 și 137)

11. Avertismentul W3b în sistemul de avertizare rapidă (SAR) al Comisiei referitor la o societate, în temeiul dispozițiilor Deciziei 2008/969 privind SAR pentru ordonatorii de credite ai Comisiei și ai agențiilor executive, încalcă principiul prezumției de nevinovăție, consacrat la articolul 48 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, din moment ce niciun temei legal existent nu permite Comisiei să adopte astfel de dispoziții și din moment ce, la data activării avertismentului, nicio investigație și nicio procedură judiciară nu privesc în mod direct respectiva societate, iar procedurile judiciare care vizau persoanele cu care are legătură se află abia în faza instrucției penale. Or, această societate a fost tratată ca fiind vinovată de fraude sau de greșeli administrative fără ca vinovăția sa, directă sau indirectă, să fi fost stabilită pe cale judiciară pentru asemenea comportamente.

În această privință, principiul prezumției de nevinovăție presupune că, în cazul în care Comisia considera necesar să ia măsuri preventive, într-un stadiu incipient, aceasta avea nevoie de un temei legal care să permită crearea unui astfel de sistem de alertă și adoptarea unor măsuri aferente acestuia, sistem care să respecte dreptul la apărare, principiul proporționalității, precum și principiul securității juridice, care impune ca normele de drept să fie clare, precise și previzibile în privința efectelor lor, în special în cazul în care puteau avea consecințe defavorabile asupra particularilor.

(a se vedea punctele 140 și 141)

12. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 142 și 143)

13. Deși nerespectarea sistemului de repartizare a competențelor între diferitele instituții ale Uniunii, sistem al cărui scop este asigurarea respectării echilibrului instituțional prevăzut de tratate, iar nu protejarea particularilor, nu poate fi suficientă, singură, pentru a angaja răspunderea Uniunii față de particularii vizați, situația este diferită dacă o măsură a Uniunii este adoptată cu încălcarea nu numai a repartizării competențelor între instituții, ci și, în ceea ce privește dispozițiile materiale ale acesteia, a unei norme de drept care are ca obiect conferirea de drepturi particularilor.

(a se vedea punctul 144)

14. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctul 159)

15. A se vedea textul deciziei.

(a se vedea punctele 163 și 164)